

Filmhandledning:

SPIDER THIEVES

Originaltitel: Niñas Araña

Regissör: Guillermo Helo

År: 2017

Tal: Spanska

Text: Svensk

Rekomenderas: fr. 12 år

Produktionsland: Chile

Speltid: 94 min

En filmhandledning av Christina Tsiobanelis

Spider Thieves är historien om tre unga tjejer som växer upp i en Kåkstad i Santiago. Tjejerna drömmer om häftiga, coola saker som folk på TV och rika har. En dag börjar de åka in till de rika delarna av Santiago och märker att de kan sno saker eftersom dom passerar som tre oskyldiga tjejer. Det eskalerar snabbt och dom börjar bryta sig in i rikas lägenheter genom att klättra på husfasaden. Dom blir kända som "spindel-tjuvarna". Filmen är inspirerad av verkliga händelser och lyfter frågor om klass, förutsättningar, drömmar och vänskap.

FÖRE OCH EFTER FILMEN

Denna filmhandledning riktar främst in sig på sätt att arbeta med filmen efter att den visats. Filmen kan med lätthet användas som utgångspunkt för att bland annat prata om klass, social utsatthet, representation och vänskap.

Spider Thieves kräver inte några specifika förkunskaper, men om man vill förenkla för eleverna kan man kort diskutera vad en kåkstad är, samt vad det innebär när civilpersoner ockuperat ett område.

FILMEN OCH LÄROPLANEN

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden. Filmen kan med enkelhet användas i SO ämnen för att prata om bland annat klass, segregation, lag och rätt. Den går även utmärkt att använda för att fördjupa skolans värdegrunder.

1. SKOLANS VÄRDEGRUND OCH UPPDRAG

FÖRSTÅELSE OCH MEDMÄNSKLIGHET

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska präglade verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

2.1 NORMER OCH VÄRDEN

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta samhällets gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

MÅL

Skolans mål är att varje elev

- » kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- » respekterar andra människors egenvärde,
- » tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,

- » kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- » visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

2.2 KUNSKAPER

- » Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning.
- » Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

MÅL

Skolans mål är att varje elev

- » har fått kunskaper om samhällets lagar och normer, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i skolan och i samhället,
- » kan samspela i möten med andra människor utifrån kunskap om likheter och olikheter i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,
- » har fått kunskaper om samhällets lagar och normer, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i skolan och i samhället,

SO ÄMNEN

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. På så sätt ska eleverna utveckla förståelse för sina egna och andra människors levnadsvillkor, betydelsen av jämställdhet, hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck och hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att förstå digitaliseringens betydelse för samhällsutvecklingen och för den personliga integriteten.

FILMENS HANDLING

I förtexterna får vi reda på att 1999 ockuperade 1750 familjer ett område i utkanten av Santiago, Chile. De boende organiserar sig och startar ett eget samhälle med deras egna lagar. Detta är hur kåkstaden "Toma Modelo de Peñalolen" föddes. Filmen tar sin början 2007. Avi, Cindy och Estefany snattar från en kiosk och blir jagade av kioskägaren. Han jagar dem hela vägen fram till området där de bor. Där blir han stoppad av kåkstadens "polis". Tjejerna springer förbi en demonstration som invånarna i kåkstaden har. Företrädare från regeringen samt TV är där. Kåkstadens företrädare Eugenio, får frågan om varför de protesterar, han svarar "Det är inte en protest, vi är bara fattiga, snälla människor. Vi kommer inte flytta härifrån förens familjerna och barnen som bor här har fått anständiga hem precis som alla andra chilener. Vi protesterar för att visa att vi inte är kriminella, vi är bara vanliga människor".

Tjejerna sitter uppe på en kulle ovanför kåkstaden. De njuter av godiset och tidningen som de snattat. De drömer om att leva och bo som kändisarna i tidningarna. Avi tittar ut över kåkstaden, hon längtar efter hus som inte är gjorda av plåt.

Avi sitter hemma och kollar på tv, hennes mamma, styvpappa och lillasyster kommer hem. Eugenio kommer efter. Han förklarar att hon måste betala sin hyra, om hon inte gör det får hon inte bo kvar. Mamma och Avi börjar bråka. Avi tycker inte mamman har ansträngt sig tillräckligt för att skaffa ett jobb, dessutom vet hon att hennes mamma jobbat som prostituerad och att det är förmodligen så hon träffade Avis pappa. Hennes mamma ber henne dra. På vägen ut antastar hennes styvpappa henne.

Avi möter upp Estefania och de vinner lite pengar i en spelautomat. Avi, Estefania och Cindy bestämmer sig för att åka in till city. På vägen dit ser de de fina husen och alla de fina människorna. Dom hoppar av vid ett köpcenter, Cindy känner sig osäker på om de kan gå in eftersom det är så fint. Väl därinne bestämmer de sig för att sno kläder från en affär. Ute i köpcentret tror de att vakterna har kommit på de, men de inser att vakterna inte verkar misstänka dem alls. Vakterna verkar inte alls kunna se på dem att de är fattiga.

Tillbaka i kåkstaden är tjejerna glada över vad de lyckats med, de går in i ett killgäng som bråkar med dem. Killarna skojar om att Avi är så blond och ljus, det måste varit en vit person som legat med hennes mamma när hon var prostituerad. Annars hade inte Avi kunnat bli så blond.

Väl tillbaka på deras kulle provar de kläder som dom snattat. Tjejerna inser att nu kan de passa in i de rika delarna av stan, men inte i de fattiga. Avi får en ide, nu kan de passa in i båda världarna, de kan gå in i rikas hem utan att folk misstänker dem. Estefania och Cindy tycker inte det är en bra ide, Estefania vill inte hamna på barnhem igen och Cindy är gravid och vill inte göra farliga saker. Avi tycker de är töntiga som inte vågar. Tjejerna ger sig av till city igen. De kollar bland rika hus sedan går de in i ett, dörrvakten till fastigheten undrar vem dom är. Avi dram fram sitt långa blonda hår ur luvtröjan och säger trevligt att de ska hälsa på hennes farbror Luca. Dörrvakten ser skeptisk ut men låter dem åka upp. De kollar bland lägenheterna efter vem som inte hämtat upp sin post och bestämmer sedan vilken lägenhet de ska ta sig in i. Sedan klättrar de in dit via balkongerna. Väl där inne så leker de rika. De ligger i sängarna, äter maten, provar kläderna, duschar. De tar också saker från lägenheterna.

Tjejerna börjar nu åka till city på regelbunden basis och bryta sig in i rika hem och hänga där och sen sno saker. Ingen verkar misstänka dem när de tar sig förbi dörrvakter och grannar. En dag fastnar de dock på en kamera. Filmen får spridning på nätet. Polisen och nyheterna har nu börjat kalla gänget för "spindeljuvarna". Eftersom de är en liga som gör inbrott genom att ta sig in via husfasaderna. Tjejerna börjar nu bli rädda för att bli igenkända.

Tjejerna snor mest pengar och dyra grejer, en dag tar Cindy en tavla. De andra tjejerna fattar inte varför hon tagit den. Hon förklarar att hon tagit den till hennes barn, på tavlan står det, "jag är en människa, jag är ett barn tills jag är 18".

På kvällen går tjejerna ut och festar, alla kollar på dom märkligt. De inser att alla vet att det är de som är "spindeltjuvarna". Alla vill va med dem på festen och tjejerna gillar uppmärksamheten. Avi går till toaletten. Väl där träffar hon en av killarna hon bråkat med tidigare. Han muckar gräl med henne och undrar hur hon egentligen gör för att ta sig in. Avi blir arg och säger "jag går bara rakt in, ingen misstänker mig, jag ser inte ut som ni här, hade du gått in där hade dem ring polisen direkt". Han börjar slå henne. Hon springer därifrån.

Tjejerna är inne i stan igen för att bryta sig in i en lägenhet. De får känslan av att polisen är ute efter dem. De blir jagade av vakterna men åker fast. Det är ett stort mediapådrag och de är på nyheterna överallt. Tjejerna kan dock inte åka in i fängelse eftersom de är under 14. Tjerna sätts i ungdomsvård men de lyckas rymma.

Tjejerna är glada för nu är de är precis som kändisarna som är med i alla tidningar och TV vill prata med dem.

En kväll kommer Eugenio hem till Avis mamma. Han förklarar för dem att vi måste flytta. Det handlar inte om pengar, det handlar om att Avi och hennes vänner ger kåkstaden ett dåligt rykte. Avis mamma tar alla hennes pengar och sparkar ut henne. Hon skriker åt henne att Avi inte är hennes riktiga dotter utan att hon bara hittat henne på gatan.

Tjejerna är uppgivna men bestämmer sig för att göra ett sista inbrott. Det är en melankolisk stämning över Avi. I ett tonårsrum ser hon bilder på tjejen som bor där, hon tittar på henne och hennes perfekta liv, hon försöker även prova hennes skor. Avi får ett raseriutbrott och börjar ta sönder saker. Hon är sur, skriker att det är orättvist, deras föräldrar har jobbat hela deras liv och aldrig ens sett en så dyr soffa som finns i lägenheten. Alla i kåkstaden är ärliga och jobbar och ändå kallar alla dem för "lata" människor. Avi säger, "jag ser den här soffan, mjuk och fin och tänker, här bor ju de lata människorna" "de måste va lata med en sån soffa. Varför kan vi inte alla få vara lata?" Estefania kallar henne bitter, Avi svarar att hon inte är bitter, hon är realistisk.

Estefania och Avi börjar slåss igen. De bråkar om vem som ska få berätta deras historia i TV och bli känd. Avi skriker till Estefania att hon aldrig blir lika snygg som henne eftersom hon inte har blont hår. De råkar slå till Cindys mage och då sansar de sig alla igen. Cindy påpekar att hon också vill berätta deras historia i TV, det kanske kan hjälpa framtiden för hennes barn. Det kanske även kan hjälpa deras egen framtid. Tjejerna sitter på golvet och sätter på en barnlåt. De dricker sprit och sjunger med i låten som handlar om en larv, texten går "varför kan jag inte va som de? Som en vacker fågel? Varför måste jag kräla på marken? När allt jag vill är att flyga"

Väl hemma i kåkstaden säger Avi; "Kommer ni ihåg barnprogrammen på tv? När de jagade varandra så var bakgrunden alltid densamma även om de sprang. Det är precis så jag känner, hur mycket jag än gör är det alltid samma bakgrund, samma historia". "Menar du vårt klättrande?, undrar Cindy. "Nä" svarar Avi. "Jag menar att det är ledsamt. Det är som att sorgsenhet är min bakgrund. Jag försöker undvika den och springa iväg från den men den kommer alltid ikapp, som en loop."

Estefania säger; "men vi är ju som spindelmannen". Avi svarar; "spindelmannen skulle inte klara sig en dag här, ingen superhjärte hade klarat sig här, det finns inga hus att svinga sig från, det är här dom elaka bor, visst?"

Samtidigt ser vi bilder på hur Avi är hemma, alla sover, hon packar sina saker, pussar sin lillasyster. Sen går hon sin väg.

ATT SAMTALA OM EFTER FILMEN

SAMMA STAD - TVÅ VÄRLDAR

Filmen utspelar sig i Chiles huvudstad Santiago. Vi får se tydliga kontraster mellan livet i kåkstaden där Avi, Cindy och Estefania bor jämfört med andra delar av staden. Skillnaden mellan kåkstaden och resten av staden avspeglas inte minst i tjejernas självbild och identitet. När de åker in till city för första gången är de säkra på att de ska betraktas som utomstående och att det ska vara tydligt var de "egentligen" kommer ifrån.

Det första vi får reda på i filmen är händelserna 1999, då 1750 hemlösa familjer ockuperade privat mark för att de krävde av regeringen att deras barn skulle ha samma villkor som alla andra barn i staden. Enligt lagen är det olagligt att ockupera privat mark. Men etiskt är det inte lika enkelt att svara på om det är rätt eller fel.

» Diskutera i smågrupper hur argumenten ser ut för de olika sidorna. Fundera över hur de som styr staden resonerar och jämför med hur de boende i kåkstaden resonerar från sitt perspektiv.

» Är det individens eget val att leva utanför den officiella staden? (Exempelvis i kåkstäder eller som hemlös).

» Finns det liknande exempel på kåkstäder och segregation i Sverige? Diskutera anledningar till varför denna situation uppstår på olika platser i världen.

I filmen skildras Santiago som en väldigt segregerad stad. De fattiga levde i kåkstaden i stadens utkant och de rika i innerstan. I Sverige finns en oro kring ökad segregation och utanförskap. Bostadspriserna stiger och tillgången på hyreslägenheter blir färre.

» Fundera på om bostadskrisen i Sverige kan hänga ihop med en ökad segregation. Eller finns det fler eller andra anledningar? Diskutera och sök efter fakta i ämnet. Men var noga med att använda er av tillförlitliga källor.

» Hur ser det ut där du bor? Är det en segregerad kommun? Gå in på din kommuns hemsida och se om det finns inkomstskillnader mellan olika områden.

» Vad kan vi göra för att minska segregationen i en stad? Fundera gärna på stadsplanering, kultursatsningar och politiska åtgärder men också på vad medborgarna kan göra för att bidra till minskad segregation.

INDIVIDENS FÖRUTSÄTTNINGAR

Tidigt i filmen ser vi tjejerna drömma om att bo i dyra lägenheter, ha fina kläder och pengar. De bryter sig in i hemmen för att stjäla. Men det verkar också ha att göra med själva upplevelsen; om att låtsas leva ett bättre liv. Tjejerna är födda i en kåkstad under struliga hemförhållanden. De snattar, gör inbrott och är elaka mot andra. Deras individuella förutsättningar är dock inte de bästa och frågan är om detta kan förklara deras beteende.

- » Diskutera fattigdom i klassen. Kan alla bli rika? Är det ens eget val att vara fattig?
- » Om du hade varit i tjejernas situation, hade du kunnat göra som dem?
- » I filmen framgår att det är en stor ära i att vara kändis och att vara med på TV - oavsett vad anledningen är till att personen är känd. Varför tror du att tjejerna är så glada över att vara med i tidningar och TV?
- » Gör en övning i klassen. Alla får skrynkla ihop en pappersbit till en boll. Utifrån den plats där du sitter ska var och en kasta sin boll i en papperskorg som läraren placerar ut. Var det lika lätt att träffa papperskorgen för alla? Var placeringen rättvis? Hur upplevde ni som satt längst fram i rummet uppgiften? Hur upplevde ni som satt längst bak i rummet uppgiften?
- » Diskutera hur övningen går att applicera på filmen och tjejernas utgångspunkt i livet.
- » Diskutera hur övningen går att applicera på fattigdom. Har en fattig person samma möjlighet att få ett välbetalt jobb som en person som växer upp med pengar?
- » Fundera och diskutera i smågrupper. Vilka är era förutsättningar utifrån var ni bor i er kommun och utifrån var ni bor i Sverige samt var ni bor i världen. Om det blir svårt ta hjälp av uppgiften ni precis gjorde.

RÄTTVIST ELLER ORÄTTVIST?

När tjejerna åker in till city om dagarna är det för att stjäla pengar och äta gott. För Avi blir det också ett sätt att utforska samhället som hon bor i. Hon försöker förstå varför hon har det så dåligt ställt när andra har så otroligt mycket pengar.

I slutet av filmen får Avi ett raseriutbrott och börjar ta sönder saker. Hon är sur och skriker att det är orättvist; deras föräldrar har jobbat hela livet och aldrig ens sett en så dyr soffa som finns i lägenheten i city. I kåkstaden finns många ärliga människor som jobbar hårt och ändå kallas de för "lata" människor. Avi säger; "jag ser den här soffan, mjuk och fin och tänker, här bor ju de lata människorna" "de måste va lata med en sån soffa. Varför kan vi inte alla få vara lata?"

Avi reagerar på att världen är orättvis. Hennes mamma har jobbat hela sitt liv men hon har ändå väldigt lite pengar. Hon jobbar lika mycket som de rika och ändå är det så olika.

» Vad menar Avi när hon säger så?

» Hur tänker ni. Är det orättvist eller rättvist att tjäna olika mycket pengar för lika mycket arbetad tid?

I slutet av filmen säger "Estefania; "men vi är ju som spindelmannen". Avi svarar; "spindelmannen skulle inte klara sig en dag här, ingen superhjärte hade klarat sig här, det finns inga hus att svinga sig från, det är här de elaka bor, visst?"

» Vad menar hon när hon säger så?

» Gör en övning i klassen. "Är lika alltid rättvist?"

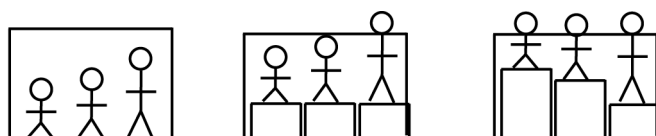
Välj ut tre olika långa personer i klassen (gärna med stor längdskillnad). Måla ett streck som ska symbolisera en vägg eller mur på whiteboarden. (Måla det så högt att ingen av de kan se över strecket i sin normallängd. Låt alla tre ställa sig vid den.

» Ge nu två exempel. Antingen får alla tre en lika hög pall var (t.ex. 10 cm) eller får alla en olika hög pall utefter deras längd. (notera att måtten i övningen varierar beroende på längden på personerna i övningen)

» Vad är mest rättvist? Att alla får lika? Eller att alla får olika utefter förutsättning?

Diskutera detta i klassen. Fundera och prata om för- och nackdelar med att alla får lika eller att alla får olika.

Övningen går även att göra som ett exempel på tavlan, då målar man upp enligt modellen nedan.

FÖRDOMAR OCH STATUS

Under filmens gång påpekas det flera gånger att Avi är blond. Till exempel när hon visar sitt hår för dörrvakten när de ska göra inbrott. Men hon säger även till killen som hon bråkar med på klubben “jag går bara rakt in, ingen misstänker mig, jag ser inte ut som ni här, hade du gått in där hade de ring polisen direkt”.

- » Vad menar Avi när hon säger så?
- » Varför tror du karaktärerna i filmen lägger stor fokus på att Avi är blond? Vad tror du filmen vill säga med det?
- » Varför tror du det finns en status med att ha blont hår?
- » Blir vi behandlade olika beroende på hur vi ser ut? Diskutera och kom med liknande exempel som påverkar oss. T.ex. kön eller hudfärg.
- » På vilket sätt kan social bakgrund, utseende, hudfärg, kön, etnisk bakgrund, funktionsvariation påverka individens status, förutsättning och framtid?
- » Finns det konkreta förslag som kan minska fördomar mot vissa individer? Ett exempel kan vara att inte avslöja individens namn på en arbetsansökan.

